

Тому пропонуємо внести додаткову статтю з привілейованим складом до Розділу II Особливої частини КК України, доповнити чинний КК України статтею 117-1 «Умисне вбивство на прохання» такого змісту: *«Позбавлення життя смертельно хворого, термінального пацієнта, який терпить сильні фізичні чи моральні страждання, здійснене на осмислене прохання потерпілого, - карається ...»*.

Рано чи пізно перед Україною постане питання легалізації евтаназії, в тому числі й права людини на гідне закінчення життя, тоді виникне необхідність чіткого правового регулювання цих процесів. А поки дане питання є нерегульованим, право на життя залишається одним із основних прав, а також невідчужуваним та абсолютним правом, яке держава зобов'язалась захищати.

Література

1. Круглова О.О., Котляров С.О. Правове значення зачатої, але ще не народженої дитини за законодавством України та країн ЄС. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2018. № 6. С. 106-108.

2. Полянина А.К. Право на життя в період ембріонального розвитку человека. Вестник Московского государственного областного гуманитарного института. Серия: История, философия, политология, право. 2012. № 1. С. 80–83.

3. Соловйов А.В. Право людини на життя: цивільно-правові аспекти: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.03. Львів, 2004. 19 с.

4. Біоетичні аспекти правового регулювання ейтаназії та суміжних з нею явищ в Україні: матеріали круглого столу з міжнародною участю / за ред. Я.О. Триньової. Київ, 2018. 105 с.

УДК 343.126.7(043.2)

Цезар А.Р., здобувачка вищої освіти
другого (магістерського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Літвінова І.Ф., к.ю.н., доцент

ОСОБЛИВОСТІ ПРИЗНАЧЕННЯ ЗАПОБІЖНОГО ЗАХОДУ У ВИГЛЯДІ ДОМАШНЬОГО АРЕШТУ

Запобіжні заходи мають обиратися лише за наявності визначених у законі підстав та умов. Статтею 29 Конституції України встановлено, що кожна людина має право на свободу та особисту недоторканність [1]. Забезпечення права на свободу та особисту недоторканність є також однією із засад кримінального провадження відповідно до п. 5 ч. 1 ст. 7 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України) і

полягає в тому, що під час кримінального провадження ніхто не може триматися під вартою, бути затриманим або обмеженим у здійсненні права на вільне пересування в інший спосіб через підозру або обвинувачення у вчиненні кримінального правопорушення інакше, як на підставах та в порядку, передбачених цим кодексом [2].

Відповідно до ч. 1 ст. 176 КПК України, запобіжними заходами є: 1) особисте зобов'язання; 2) особиста порука; 3) застава; 4) домашній арешт; 5) тримання під вартою. При цьому домашній арешт та тримання під вартою є найбільш суворими запобіжними заходами із усіх, передбачених кримінальним процесуальним законодавством.

Відповідно до ч. 1 ст. 181 КПК України домашній арешт полягає в забороні підозрюваному, обвинуваченому залишати житло цілодобово або у певний період доби. Позитивним аспектом домашнього арешту є те, що підозрюваний чи обвинувачений продовжує перебувати в звичних умовах життя. Це відповідає Токійським правилам, прийнятими Резолюцією 45/110 Генеральної Асамблеї ООН, які передбачають принцип мінімального втручання та застосування заходів, не пов'язаних із тюремним ув'язненням. Також передбачається, що обмеження для підозрюваного мають бути сформульовані чітко і з дотриманням права обвинуваченого та його родини на особисте життя [4].

У разі вибору домашнього арешту як запобіжного заходу слідчим суддею (судом) можуть застосовуватися такі види обмежень як заборона виходу з будинку чи приміщення – повністю чи в певний час доби; встановлення спостереження за підозрюваним чи його житлом; заборона телефонних переговорів, відправлення кореспонденції, використання засобів зв'язку та іншого спілкування з певним колом осіб; застосування електронних засобів контролю та покладення обов'язку завжди мати при собі ці засоби і забезпечувати їхнє функціонування, відповідати на контрольні телефонні дзвінки, телефонувати чи особисто з'являтися у визначений час до уповноваженого здійснювати нагляд за поведінкою особи, яка перебуває під домашнім арештом.

Проаналізувавши чинний КПК України та Інструкцію про порядок виконання органами Національної поліції ухвал слідчого судді (суду) про обрання запобіжного заходу у вигляді домашнього арешту та про зміну раніше обраного запобіжного заходу на запобіжний захід у вигляді домашнього арешту (далі – Інструкція), слід зауважити, що в Україні не встановлені для підозрюваного чи обвинуваченого обмеження щодо заборони телефонних переговорів, проте здійснюється їхнє прослуховування [5]. Також передбачається, що періодичність відвідування таких осіб визначається начальником органу Національної поліції. При цьому, якщо згідно з умовами застосованого запобіжного заходу підозрюваному, обвинуваченому заборонено залишати житло

цілодобово, то відвідування його місця проживання повинно здійснюватися не рідше одного разу на сім днів.

Домашній арешт може бути застосований виключно в тому разі, якщо за кримінальне правопорушення, у вчиненні якого підозрюється, обвинувачується особа, передбачене покарання у вигляді позбавлення волі (ч. 2 ст. 182 КПК України). Крім того, КПК України містить певне застереження про недопустимість застосування запобіжного заходу у вигляді домашнього арешту під час досудового розслідування кримінальних проступків.

Наявність житла у підозрюваного (обвинуваченого) є наступною необхідною умовою для обрання запобіжного заходу у вигляді домашнього арешту.

Доволі актуальним є питання про те, чи можливо у виняткових випадках з урахуванням стану здоров'я підозрюваного або обвинуваченого місцем його утримання під домашнім арештом визначити лікувальну установу та чи можливо змінити попередньо визначене місце виконання домашнього арешту на медичну установу у разі захворювання підозрюваного (обвинуваченого), що викликало необхідність його госпіталізації. В КПК України дане питання не врегульоване, проте відповідно до п. 6 Розділу III Інструкції, у разі надходження повідомлення про виникнення загрози життю або здоров'ю підозрюваного, обвинуваченого, який перебуває під домашнім арештом, або про його захворювання та поміщення на стаціонарне лікування до закладу охорони здоров'я начальник органу Національної поліції негайно організовує перевірку зазначених у повідомленні обставин, яка проводиться у строк, що не перевищує 12 годин з моменту надходження повідомлення. Підтверджена інформація про неможливість подальшого перебування підозрюваного, обвинуваченого в зазначеному в ухвалі житлі надсилається слідчому або до суду, якщо запобіжний захід застосований під час судового провадження [5].

Додатковими умовами для обрання запобіжного заходу у вигляді домашнього арешту у разі, якщо підозрюваний, обвинувачений не є власником (співвласником) житла та не зареєстрований в житлі, є такі: підтвердження факту постійного чи тимчасового проживання підозрюваного (обвинуваченого) в житлі його власником; отримання згоди власника (співвласників) житла та повнолітніх співмешканців підозрюваної, обвинуваченої особи на виконання домашнього арешту за їхньою спільною адресою (якщо є такі співмешканці); отримання згоди власника орендованого підозрюваним, обвинуваченим житла на те, що виконання домашнього арешту буде реалізовуватись за адресою такого житла (якщо підозрюваний, обвинувачений орендує житло). Така згода може бути оформлена письмово або надана в усній формі (під час судового засідання, в межах якого розглядається і вирішується питання

про застосування домашнього арешту) [3, с. 97].

Таким чином, проаналізувавши положення чинного КПК України, можна дійти висновку, що законодавство передбачає досить широкий спектр заходів процесуального примусу (зокрема, домашній арешт), який може бути застосований до підозрюваного, обвинуваченого для забезпечення дієвості кримінального провадження. Водночас, з огляду на сучасний стан і загальні тенденції розвитку національного законодавства та позитивний закордонний досвід реалізації відповідних нормативних приписів, перспективною уявляється рецепція окремих положень чинних кодифікованих актів інших держав із метою вдосконалення кримінального процесуального права України в цій сфері.

Література

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>

2. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>

3. Куцкір Г.М. Домашній арешт як запобіжний захід у кримінальному провадженні: поняття, сутність та процесуальні особливості його застосування. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2020. № 2 (11). С. 96-99.

4. Минимальные стандартные правила ООН в отношении мер, не связанных с тюремным заключением, приняты 14.12.1990 Резолюцией 45/110 Генеральной Ассамблеи ООН. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_907

5. Про затвердження Інструкції про порядок виконання органами Національної поліції ухвал слідчого судді, суду про обрання запобіжного заходу у вигляді домашнього арешту та про зміну раніше обраного запобіжного заходу на запобіжний захід у вигляді домашнього арешту: наказ Міністерства внутрішніх справ України від 13.07.2016 № 654. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1087-16>

УДК 343.347(043.2)

Чаван І.О., здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, Навчально-науковий інститут права імені князя Володимира Великого, ПрАТ «ВНЗ «МАУП», м. Київ, Україна
Науковий керівник: Колос О.В., к.ю.н.

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОШИРЕННЯ ВІРУСУ (COVID-19) В УКРАЇНІ: ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ

Одним із найважливіших завдань держави є охорона здоров'я